

INTERNATIONAL ACADEMY JOURNAL WEB of SCHOLAR

8(26), Vol.2, August 2018

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos

Chief editor

Laputyn Roman

PhD in transport systems, Associate Professor,
Department of Transport Systems and Road Safety,
National Transport University

Editorial board:

Lina Anastassova

Full Professor in Marketing, Burgas Free University,
Bulgaria

Mikiashvili Nino

Professor in Econometrics and Macroeconomics,
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgia

Alkhawaldeh Abdullah

Professor in Financial Philosophy, Hashemite
University, Jordan

Mendebaev Toktamys

Doctor of Technical Sciences, Professor, LLP
"Scientific innovation center "Almas", Kazakhstan

Yakovenko Nataliya

Professor, Doctor of Geography, Ivanovo State
University, Shuya

Mazbayev Ordenbek

Doctor of Geographical Sciences, Professor of
Tourism, Eurasian National, University named after
L.N.Gumilev

Sentyabrev Nikolay

Professor, Doctor of Sciences, Volgograd State
Academy of Physical Education, Russia

Ustenova Gulbaram

Director of Education Department of the Pharmacy,
Doctor of Pharmaceutical Science, Kazakh National
Medical University name of Asfendiyarov,
Kazakhstan

Harlamova Julia

Professor, Moscow State University of Railway
Transport, Russia

Nyyazbekova Kulanda

Candidate of pedagogical sciences, Abay University,
Kazakhstan

Kalinina Irina

Professor of Chair of Medicobiological Bases of
Physical Culture and Sport, Dr. Sci.Biol., FGBOU
VPO Sibirsky State University of Physical Culture
and Sport, Russia

Imangazinov Sagit

Director, Ph.D, Pavlodar affiliated branch "SMU of
Semei city"

Dukhanina Irina

Professor of Finance and Investment Chair, Doctor of
Sciences, Moscow State Medical Dental University
by A. I. Evdokimov of the Ministry of health of the
Russian Federation

Orehowskyi Wadym

Head of the Department of Social and Human
Sciences, Economics and Law, Doctor of Historical
Sciences, Chernivtsi Trade- Economic Institute Kyiv
National Trade and Economic University

Peshcherov Georgy

Professor, Moscow State Regional University, Russia

Mustafin Muafik

Professor, Doctor of Veterinary Science, Kostanay
State University named after A.Baitursynov

Ovsyanik Olga

Professor, Doctor of Psychological Science, Moscow
State Regional University

Nino Abesadze

Associate Professor Tbilisi State University, Faculty
of Economics and Business

Copies may be made only from legally acquired originals.

A single copy of one article per issue may be downloaded for personal use

(non-commercial research or private study). Downloading or printing multiple copies is not permitted.

Electronic Storage or Usage Permission of the Publisher is required to store or use electronically any material contained in this work, including any chapter or part of a chapter. Permission of the Publisher is required for all other derivative works, including compilations and translations. Except as outlined above, no part of this work may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means without prior written permission of the Publisher.

Publisher –

RS Global Sp. z O.O.,

Scientific Educational Center
Warsaw, Poland

Numer KRS: 0000672864
REGON: 367026200
NIP: 5213776394

Publisher Office's address:

Dolna 17,
Warsaw, Poland,
00-773

Website: <https://ws-conference.com/>
E-mail: rsglobal.poland@gmail.com
Tel: +4(857) 898 55 10

The authors are fully responsible for the facts mentioned in the articles. The opinions of the authors may not always coincide with the editorial boards point of view and impose no obligations on it.

CONTENTS

PEDAGOGY

<i>Vladyslava Liubarets</i> MULTIMEDIA TECHNOLOGIES USE IN FUTURE SPECIALISTS IN SERVICE SPHERE TRAINING	3
<i>Медведева И. А.</i> ПОДГОТОВКА ПЕДАГОГА-МУЗЫКАНТА К ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННОМУ ВОСПИТАНИЮ ДОШКОЛЬНИКОВ	9
<i>Смутченко О. С.</i> ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ СУБКУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УМОВАХ ПОЛПІНГВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	12

PSYCHOLOGY

<i>Larisa Zhuravleva, Tetiana Kolomiets, Oksana Shmygliuk</i> THE FAMILY AS A FACTOR OF THE ETHNIC SELF-CONSCIOUSNESS FORMATION OF THE PERSONALITY (CROSS-CULTURAL STUDY).....	16

ART

<i>Дружинець Маріанна Ігорівна</i> МУЗИЧНЕ ЕСТРАДНЕ МИСТЕЦТВО: ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА СПЕЦИФІКА ТА ЕВОЛЮЦІЯ	24

HISTORY

<i>Anna Kurumchina</i> NATIONAL EXHIBITIONS AS AN INSTRUMENT OF SOFT POWER.....	30
<i>Азизбаев С. С., Тагаев М. И.</i> ВСЕМИРНЫЕ ИГРЫ КОЧЕВНИКОВ: ХРОНИКА СОБЫТИЙ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ	34

PUBLIC ADMINISTRATION

<i>Бурик З. М.</i> РОЗРОБКА КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ – ТЕОРІЯ ТА СКЛАДОВІ....	39

LEGAL AND POLITICAL SCIENCE

<i>Nimko Olha</i> BIOTECHNOLOGY PATENT PROTECTION.....	50
<i>Панасенко А. Р.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ВЗАЄМОДІЇ ЗМІ ТА ПРЕС-СЛУЖБ ОРГАНІВ ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ.....	55

PSYCHOLOGY

THE FAMILY AS A FACTOR OF THE ETHNIC SELF-CONSCIOUSNESS FORMATION OF THE PERSONALITY (CROSS-CULTURAL STUDY)

Larisa Zhuravleva, professor

Tetiana Kolomiets, phd

Oksana Shmygliuk, assistant professor

Ukraine, Zhytomyr, Zhytomyr Ivan Franko State University

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/30082018/6096

ARTICLE INFO

Received: 15 June 2018

Accepted: 20 August 2018

Published: 30 August 2018

KEYWORDS

ethnos,
ethnic self-consciousness,
culture,
family,
social institution,
teen-age,
adulthood.

ABSTRACT

The article deals with the study of the ethnopsychological peculiarities of the family influence on the formation of the ethnic self-consciousness among teenagers and adolescents. As a result of the empirical research, it has been found out that there is no significant difference between various ethnic sample groups. It is noted that the interest of Polish and Ukrainian parents in ethnocultural issues is at quite high level. It has been proved empirically that there are gender and age differences of the family influence on ethnical stereotypes. Representatives of the female sample group evaluate the interest of their parents in ethnocultural issues differently: Ukrainian women show a higher level of family interest in comparison to Polish women. It has been stated that teenagers of the Ukrainian ethnic group demonstrate a higher level of parental interest in ethnocultural issues. It has been found out that the level of the importance of the parental opinions in decisionmaking is higher for Polish respondents compared to Ukrainian ones.

Citation: Larisa Zhuravleva, Tetiana Kolomiets, Oksana Shmygliuk. (2018) The Family as a Factor of the Ethnic Self-Consciousness Formation of the Personality. (Cross-Cultural Study). *Web of Scholar*. 8(26), Vol.2. doi: 10.31435/rsglobal_wos/30082018/6096

Copyright: © 2018 Larisa Zhuravleva, Tetiana Kolomiets, Oksana Shmygliuk. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Articulation of the issue. The mass migration of the Ukrainians abroad, the war in the Donbas region, the annexation of Crimea are modern realities, which are a challenge for the state policy, economic status and demographic trends. These processes concentrate on the question of the ethnic self-determination of every personality, shifting the emphasis to the area of psychology. That is why there is the question of studying the main determinants that influence the processes of forming the ethnic self-consciousness of the modern generation. In this context, the study of the family becomes one of the most important factors of the personality's development. The family is the first social institution after the birth of the person. The formation of the person takes place exactly under family conditions. Because the family is the centre where the basic values, moral and ethical norms, attitudes towards others and the environment, understanding of oneself and the place among others are founded.

Analysis of recent research and publications. A significant amount of psychological and pedagogical researches are devoted to the study of the family upbringing influence on the personality's development. M. Bouen, M. Nikolson studied the family systems and affection mechanisms. The works of V. Levi, A. Antonov, V. Medkova, E. Sylyaeva, S. Didenko, O. Kozlov are devoted to typological and species peculiarities. The influence of family relationships on the formation of the

child's personality formation was studied by A. Bondarchuk, A. Varga, O. Zakharov, A. Lichko. O. Klyapets, V. Torohtii studied the problem of the psychological health and wellness. The psychological functions of the family are revealed in the writings of O. Zdravomyslov, J. Freeman, E. Eidemiller, I. Grebenikov. M. Matskovskiy, A. Kharcheva. Interesting researches are researches by A. Obozov and M. Obozova, who studied the problem of compatibility of the married couple. Y. Dmytruk, T. Kryukova devoted their scientific works to the study of the factors of the married couple wellness. V. Levkovich was engaged in the study of the formation of the ethnic self-consciousness in the family, and Z. Aigumova studied the psychological peculiarities of the bioethnics family relationships. The problem of the ethnic self-consciousness was studied by such scholars as O. Afonasenko, Y. Bromlei, L. Drobizheva, V. Kozlov, V. Khotynets, V. Yevtukh, H. Lozko, R. Slobodyan, H. Stavitskiy, M. Chepa. The structure of the ethnic self-consciousness of the personality is presented in the scientific works of O. Afonasenko, O. Vasylchenko, L. Drobizheva, V. Khotynets, O. Shevchenko and others.

As we see, scholars pay a great importance to the family as the first social institution after the child's birth. Because the most important basic needs of the child that form her/his healthy personality are satisfied. Necessary social skills and the knowledge about the reality are acquired particularly in the family. The own picture of the world is formed on the basis of the parental experience. In the same microenvironment, people master basic behavioral stereotypes, moral and ethical and cultural norms, and the need for psychological support and protection is satisfied.

It is interesting to study the role and significance of the family in the process of forming the ethnic self-consciousness of the personality in this context.

Presentation of basic material of the research.

According to the definition of G. Stavitskiy, the ethnic self-consciousness of the personality is a complex integrative process of conscious understanding and emotional attitude of the personality towards himself and to others as subjects of a particular ethnic group, the carriers of his subjective (psychological - ethnic consciousness, ethnic interests and values, mentality and etc.) and objective (social - culture, religion, traditions, etc.) peculiarities, according to which they regulate their own behavior in the field of extraethnic and interethnic interactions[1].

The process of the formation of the personality begins in the family, in the process of interaction and upbringing. The child learns, understands, forms the thought of him/herself and the world around him, acquires the primary experience of the interaction, creates his/her own system of values based on transactions with his parents. The processes of successful self-identification and socialization require a stable rhythm of social relationships, imply the long-term interpersonal relationships, their focus on the realization of spiritual values. So, the interethnic interaction in socio-political, economical and cultural relations in a society is modelled by a person on the basis of the stereotypes that were formed in the family, taking into consideration the nature of family interpersonal relationships[2].

Scholars define the concept of "family" in different ways:

1) the social mechanism of human reproduction, as a small group based on relationships: the relationship between husband and wife, parents and children, whose members are related to the common routine, mutual moral responsibility and mutual assistance[3];

2) the complex system of relations, which unites not only the married couple, but also their children and relatives or legally equal people;

3) the small social group that performs a number of functions that are important as for all family members and for the whole society[4].

The main functions of the family are: reproductive (birth of children); educational (children's upbringing, satisfying the personality's needs in parenthood, socialization of the child); household (satisfying material needs of family members, benefits for health); emotional (satisfying needs for sympathy, emotional protection, recognition, respect, support, ensuring emotional stability, maintaining mental health); spiritual (satisfying needs for collaborative spending time, spiritual enrichment); social control (implementation of the social standards, observance of the moral and cultural rules); sexual-erotic (satisfaction of sexual needs of adults and relevant sexual upbringing of children); social status (granting of the certain social status to family members) and psychotherapeutic (provides support in the family circle)[5].

Adequate performing of these functions is a necessary (but not sufficient) condition for the formation of the healthy personality.

At the same time, the psychological features of the family have an important role in the development of the child's personality. O. Bondarchuk includes following psychological features: socio-demographic structure of the family (social status of family members, professional status, gender, age, number of family members, the existence of different generations); emotional climate, emotional mood of the family; duration and nature of the communication with children; general and psychological and pedagogical culture of parents; family relationship with other communities (school, relatives, etc.); living conditions etc[6].

The development of the child's personality has such qualitative changes: 1) child's understanding of the world, his/her place in it, generating new behavioral motives under the influence of which it carries out its actions; 2) the development of feelings and will, ensuring the effectiveness of motives, the stability of the behavior, its independence from external circumstances[7].

Research organization and methods.

To identify the peculiarities of the family's influence on the process of the formation of ethnic self-consciousness, we used the Demographic Questionnaire (B. Pietrulewicz, J. Tivendell) adapted to Ukrainian realities by L. Zhuravlyova and O. Shmiglyuk.

The aim of our research was to study the significance of the family influence on the process of forming the ethnic self-consciousness of the personality. 255 people formed the sample group (128 Ukrainians and 127 Poles aged from 17 to 45). The respondents are representatives of various educational institutions of the city of Zhytomyr (Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr National Agroecological University - Ukraine) and Warsaw (Wyższą Szkołą Menedżerską w Warszawie - WSM - Poland). The survey was conducted during 2015-2017.

Each of the subject of the survey had to determine how their parents are interested in cultural, ethnic and racial issues, as well as how family opinion is significant when respondents make vital decisions.

Interpretation of the research results.

The research procedure consisted of two stages: determining the parents' interest in ethnocultural issues and determining the influence of family opinion on the decisionmaking of the important issues.

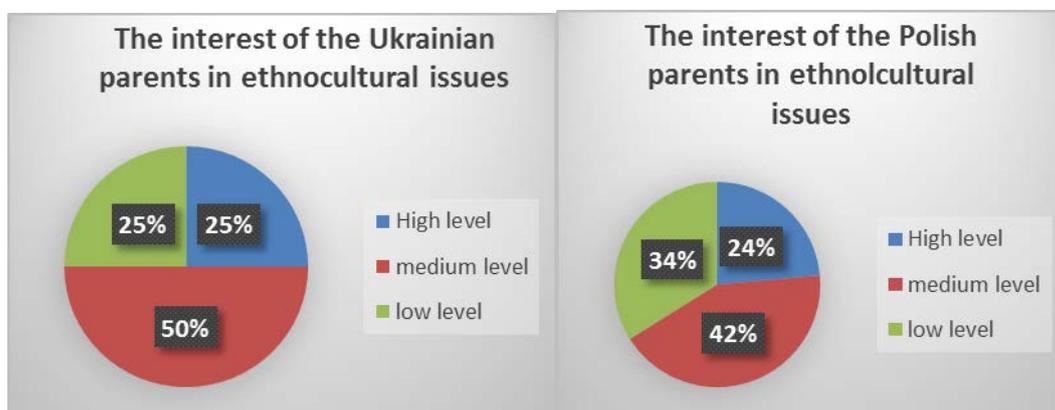

Fig. 1.

Results of the study of the family as a social factor of the formation of the ethnic self-consciousness of the Ukrainians

Fig. 2.

Results of the study of the family as a social factor of the formation of the ethnic self-consciousness of the Poles

In the process of the research, it was revealed (Fig.1) that a half of the Ukrainians under research believe that their parents show an indirect interest in ethnic, cultural and racial issues, while another half of respondents consider that their family has high (25% of subjects of the survey) and low (25% of subjects of the survey) level of interest in the issues mentioned above.

As a result of the survey of Polish respondents, we observe the fact (Fig. 2) that almost a quarter of the respondents believe that their parents have a high interest in ethnic, cultural and racial issues. At the same time, a one third of respondents believe that their family has a low level of interest in the above mentioned issues (34% of subjects of the survey). And almost a half under research believe that their parents show a medium level of the interest in ethnocultural issues.

As we can see, there is no significant difference between different ethnic samples groups. We observe a difference of 9%: so, 25% of the Ukrainians believe that their parents have a low level of the interest in ethnocultural issues compared to 34% of the Poles. In order to determine the level of statistical significance of the obtained results, was used the criterion of the angle transformation of Fischer in accordance to O.V. Sydorenko. The result value of $\phi_{emp} \geq 0,10$ indicates a low statistical significance of the differences between ethnic groups, indicating that there are no differences between the two samples groups.

Sufficiently high levels of the interest among Ukrainians (75% of the respondents have medium and high indicators) can be the evidence of the process of subjective ethnocultural activity that takes place in Ukraine under the influence of revolutionary sentiments and the war on the east. If we talk about the Polish sample group (66% of subjects of the survey have medium and high level), then we can assume that these results are a consequence of the state policy of the country, which is aimed at "instilling" patriotism and love to one's ethnicity from the birth.

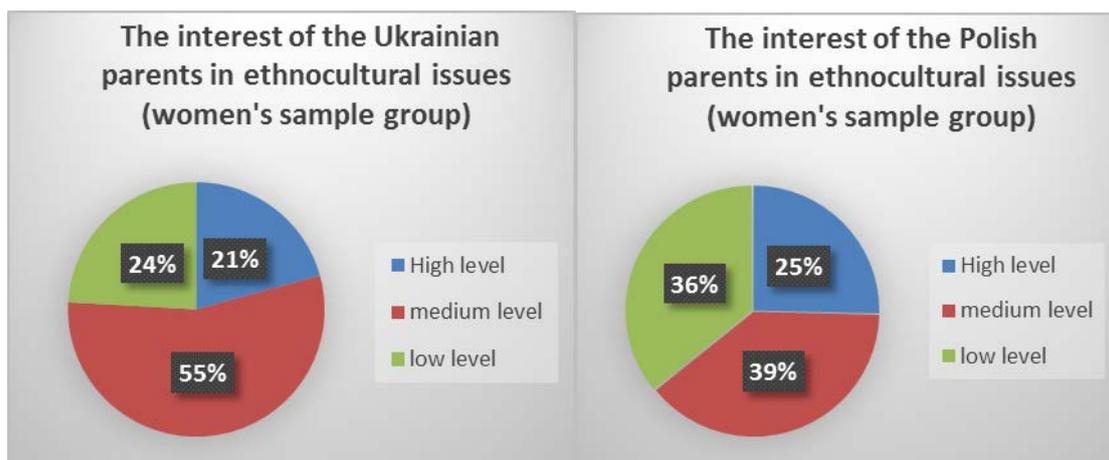

Fig. 3.

Results of the study of the family as a social factor of the formation of the ethnic self-consciousness of the Ukrainians (female sample group)

Fig. 4.

Results of the study of the family as a social factor of the formation of the ethnic self-consciousness of the Poles (female sample group)

Analyzing ethnic gender characteristics, we can note that only one-fifth of Ukrainian girls consider that their parents are interested in ethno-cultural issues at a high level (Fig. 3), in contrast to the fourth part of the Polish female sample group (Fig. 4). Among the Ukrainian women, who took part in the research, more than a half (55.2%) evaluate the interest of parents at the medium level compared with the third part of the Polish women (39%). Almost a quarter of the Ukrainian women and more than a third of the Polish women consider that their parents are interested in ethnic and cultural issues at a low level.

The verification of the statistical significance of the results showed that there were differences ($\phi_{emp} \leq 0,05$) between the female sample ethnic groups under research in comparison to the level of parental interest in ethnocultural issues.

The study of the male sample group demonstrated that one third of the Ukrainians (Fig. 5) and one-fifth of the Poles (Fig. 6) showed a high level of parental interest in ethnocultural issues.

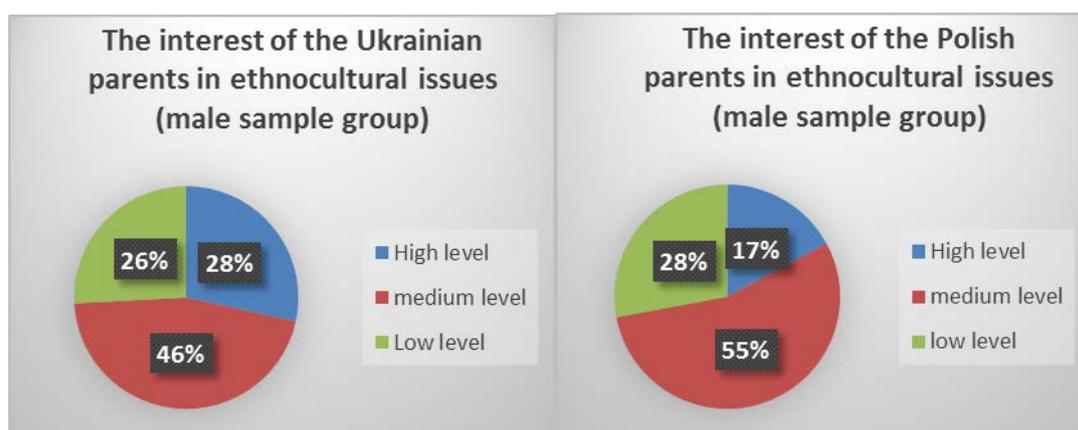

Fig. 5.

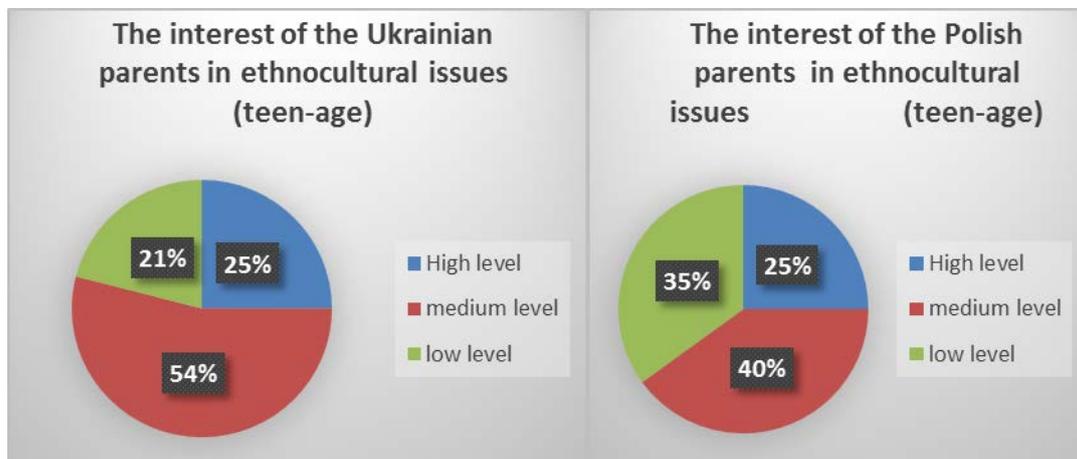
Results of the study of the family as a social factor of the formation of the ethnic self-consciousness of the Ukrainians (male sample group)

Fig. 6.

Results of the study of the family as a social factor of the formation of the ethnic self-consciousness of the Poles (male sample group)

The number of the Poles, which determines the level of the parental interest to ethno-cultural issues as the medium is 10% higher, compared to Ukrainians. And nearly a quarter of Ukrainian and Polish participants of the research consider that their parents are interested in ethnic and cultural

issues at a low level. In order to determine the level of statistical significance of the research results, the criterion of the angular transformation of Fischer in accordance to O.V. Sydorenko was used. The resulting value is $\phi_{emp} \geq 0,10$ and it indicates a low statistical significance of the differences between ethnic groups, pointing to no differences between the two sample groups.

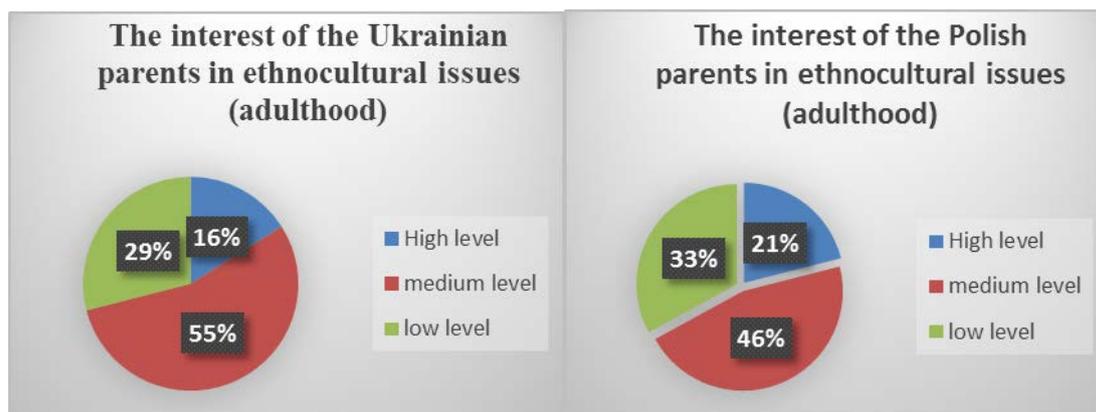

Fig. 7.
Results of the study of the family as a social factor of the formation of the ethnic self-consciousness of the Ukrainians (teen-age sample group)

Fig. 8.
Results of the study of the family as a social factor of the formation of the ethnic self-consciousness of the Poles (teen-age sample group)

Talking about the age ethnic characteristics, we observe a tendency: a quarter of Ukrainian (Fig. 7) and Polish (Fig. 8) teenagers think that their parents have a high interest in ethnic, cultural and racial issues. At the same time more than a half of the respondents from Ukraine (54%) and slightly more than one third of Polish respondents (40%) believe that their family has a medium level of the interest in the above mentioned issues. Almost one fifth of teenagers from Ukraine and more than one third of Polish teenagers consider that their parents are interested in ethnic and cultural issues at a low level.

The verification of the statistical significance of the results showed ethnic differences in the teen-age ($\phi_{emp} = \leq 0,05$). Thus, we can state that Ukrainian boys consider their parents are more interested in ethnocultural issues in comparison to Polish boys.

Fig. 9.
Results of the study of the family as a social factor of the formation of the ethnic self-consciousness of the Ukrainians (adulthood)

Fig. 10.
Results of the study of the family as a social factor of the formation of the ethnic self-consciousness of the Poles (adulthood)

Analyzing the adulthood sample group un of the Ukrainians (Fig. 9) and Poles (Fig. 10) think that their parents are highly interested in ethnic, cultural and racial issues. Also, more than a half of the respondents from Ukraine (55%) and almost a half of

the Polish respondents (46%) believe that their family has a medium level of the interest in the above mentioned issues. At the same time, almost a third part of the Ukrainians (29%) and Poles (33%) consider that their parents are interested in issues of ethnic and cultural issues at a low level. However, we did not succeed in identifying statistically significant differences in the adulthood sample group.

The next step in our study was to identify the influence of parents' ideas on making important decisions (Fig. 11). It is stated that one fifth of the Ukrainians, who were the participants of the research, show high level of listening to parents' opinion, a half of respondents – a medium level, and one third of the respondents - a low level.

Among the Polish participants of the research (Fig. 12), it was found that a third part of respondents showed a high level of listening to parents, less than half of respondents (44%) – at a medium level, and a quarter – at a low level.

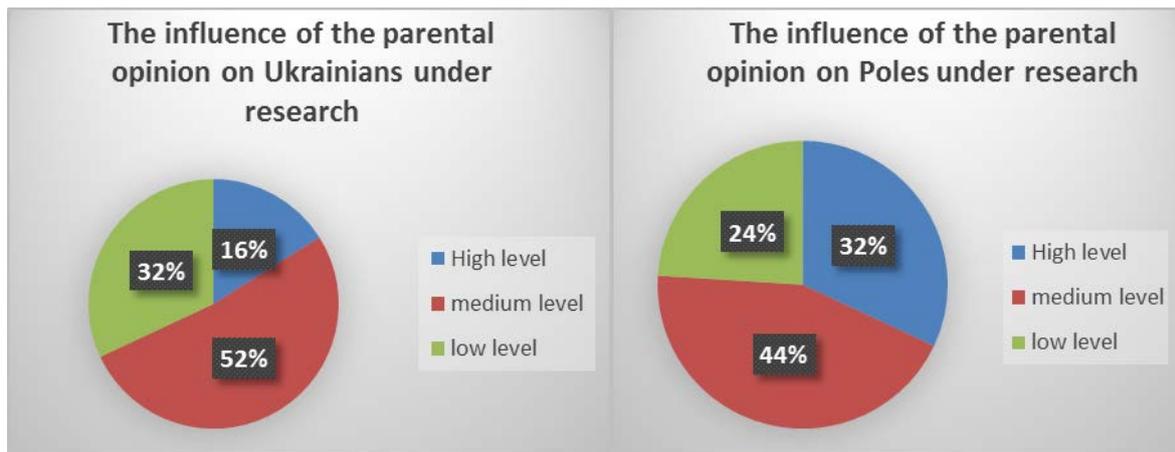

Fig. 11.
The influence of the family on important decisionmaking (Ukrainians)

Fig. 12.
The influence of the family on important decisionmaking (Poles)

As we see, there are significant differences ($\phi_{emp} \leq 0,01$) between different ethnic samples: Polish respondents show a higher level of the importance of the parental opinion in decisionmaking in contrast to Ukrainian respondents.

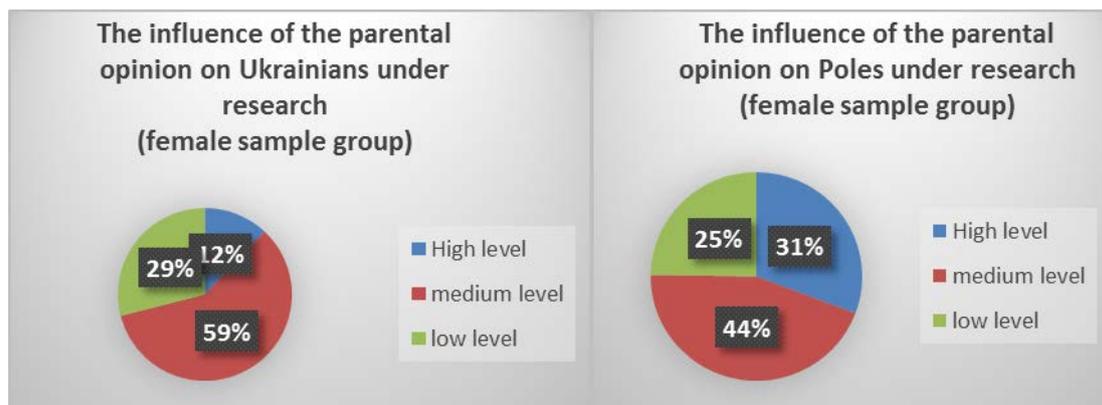

Fig. 13.
The influence of the family on important decisionmaking (Ukrainian women)

Fig. 14.
The influence of the family on important decisionmaking (Polish women)

Analyzing the results obtained from the female sample group, we can see that the opinion of the parents is significant and is high only for one eighth of Ukrainian women (Fig. 13) and one third of Polish women (Fig. 14). More than half of the Ukrainian respondents (59%) and less than half (45%) of the Polish respondents show a medium level of parental thought, and one third of the Ukrainians

and one fourth of the Polish show low level. Such results allow us to note significant differences ($\phi_{emp} \leq 0,01$) between two women's sample groups.

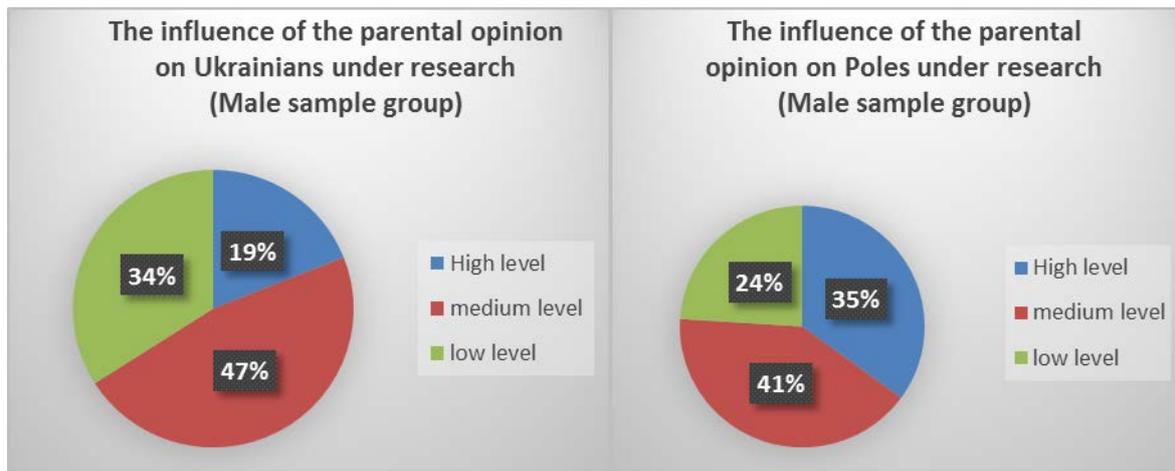

Fig. 15.
The influence of the family on important decisionmaking (Ukrainians)

Fig. 16.
The influence of the family on important decisionmaking (Poles)

As for men, we can note that the opinion of parents is significant and is at a high level for one fifth of the Ukrainians who were the participants of the research (Fig. 15) and one third of the Poles (Figure 16). Slightly less a half of the Ukrainians (47%) and Polish (45%) respondents show a medium level of parental thought, and one third of the Ukrainians and a quarter of the Poles show a low level.

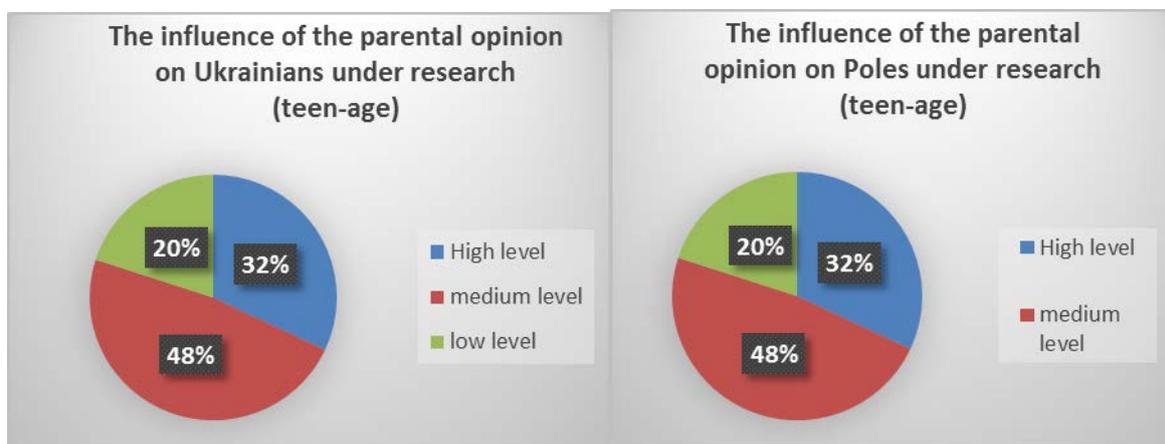

Fig. 17.
The influence of the family on important decisionmaking (Ukrainians)

Fig. 18.
The influence of the family on important decisionmaking (Poles)

Talking about ethnic age peculiarities, we can see the following tendency: one third of the Ukrainians (Fig. 17) and Polish (Fig. 18) show a high level of the importance of parental opinion. Almost a half of respondents from Ukraine (48%) and Polish respondents (46%) show a medium level of significance of parental opinion. The low level of parental opinion is typical for one fifth of boys from Ukraine and Poland, .

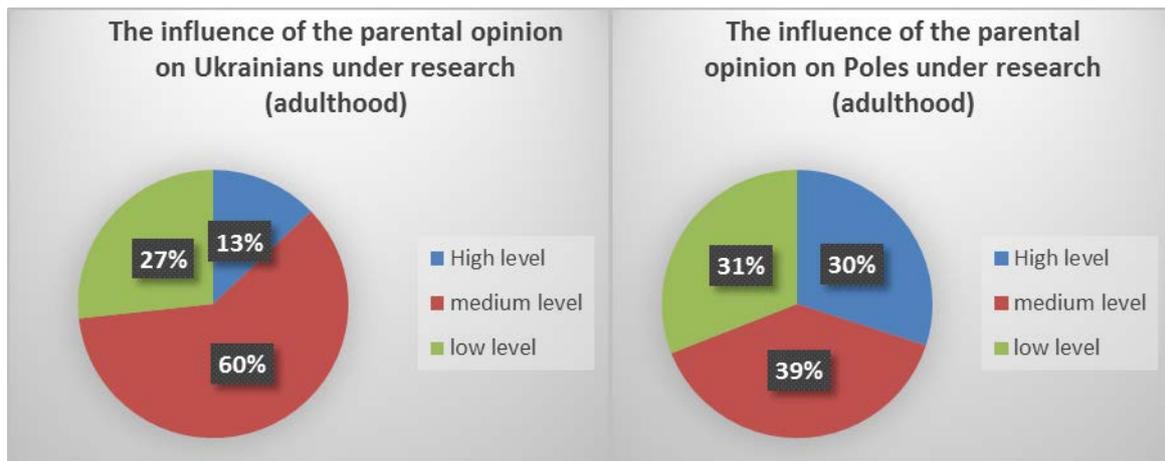

Fig. 19.

The influence of the family on important decisionmaking (Ukrainians)

Fig. 20.

The influence of the family on important decisionmaking (Poles)

Analyzing the results of the adulthood sample group, we can see that one eighth of the Ukrainian (Fig. 19) and one third of the Polish (Fig. 20) respondents show a high level of the importance of the parental opinion. More than a half of the Ukrainians under research (60%) and more than a third of Poles (39%) show their medium level. The low level of the importance of the parental opinion is typical for one fourth of the Ukrainians and one third of the Poles. The verification of the statistical importance of the results indicates that there are significant differences between the sample groups ($\phi_{emp} \leq 0,01$).

Conclusions.

1. In general the interest of modern Ukrainian and Polish parents in ethnocultural issues is at quite high level. It is naturally for representatives of the Polish ethnic group. Its state policy is aimed at cherishing national culture, traditions and history. The process of the subjective ethnocultural activity is typical for the representatives of the Ukrainian ethnic group, which takes place in Ukraine under the influence of revolutionary sentiments and the war on the east of the country.

2. There are ethnic gender and age differences. The representatives of the female sample group evaluate the interest of their parents in ethnocultural issues in different ways: Ukrainian women show a higher level of the family interest compared to the Polish women. In general, the teenagers of the Ukrainian ethnic group demonstrate a higher level of parental interest in ethnocultural issues.

3. Polish respondents demonstrate a higher level of importance of the parental opinion in decisionmaking in contrast to Ukrainian ones.

REFERENCES

1. Ставицький Г. А. Психологічні та соціальні чинники розвитку етнічної самосвідомості в юнацькому віці: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук : спец. 19.00.07 "педагогічна та вікова психологія" / Ставицький Геннадій Анатолійович – Київ, 2016. – 21 с.
2. Літвінова О. В. Проблема збереження сімейних цінностей в умовах трансформаційних змін / О. В. Літвінова // Теоретичні і прикладні проблеми психології. - 2013. - № 2. - С. 150-158.
3. Куликова Т. А. Семейная педагогика и домашнее воспитание : учебник для студ. сред. пед. учеб. заведений / Татьяна Абрамовна Куликова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Издательский центр «Академия», 2000. – 232 с.
4. Помиткіна Л.В., Злагодух В.В., Хімченко Н.С., Погорільська Н.І. Психологія сім'ї. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. – 270 с.
5. Эйдемиллер Э. Г. Психология и психиатрия семьи, <https://studfiles.net/preview/3351652/page:4/>
6. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 96с.
7. Михальська С.А. Вплив сім'ї на формування особистості дитини /С.А. Михальська // [Режим доступу] visnyk.chnrp.edu.ua/?wpfb_dl=414
8. Климчук В.О. Математичні методи у психології. Навчальний посібник для студентів психологічних спеціальностей. – Житомир: ЖДУ, 2009. – 168 с.

ART

МУЗИЧНЕ ЕСТРАДНЕ МИСТЕЦТВО: ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА СПЕЦИФІКА ТА ЕВОЛЮЦІЯ*Дружинець Маріанна Ігорівна*

Україна, м. Київ, Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва,
кафедра естрадного співу, викладач
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтва,
кафедра естрадного виконавства, здобувач

DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/30082018/6097**ARTICLE INFO**

Received: 13 June 2018
Accepted: 22 August 2018
Published: 30 August 2018

KEYWORDS

national culture,
musical variety art,
styles and genres,
pop music, rock,
pop, rap,
hip hop,
jazz.

ABSTRACT

The explication of the concept of "modern pop art" in cultural aspects was made in the article; stylistic trends, genre diversity and specificity of genre and style variety and versatility of music are characterized; the historical and cultural evolution of pop music is examined on the basis of scientific research.

Pop music is characterized by a peculiar transformation of the style structure nowadays. Each of the variety styles and genres has its own specific artistic features and means of expressiveness, and characterized by direct contact with the public, the availability of skill, the ability to instant reincarnation. The specificity of the genre and style multifaceted variety of musical arts consists in a powerful emotional aesthetic influence on the personal perception due to its exceptional rhythmic richness, intonational originality, the art of improvisation, and the specific techniques of instrumentation which are a characteristic of most outstanding pop music pieces. Thus, pop art occupies a separate place as an independent phenomenon of artistic culture and preserves folk roots, ethnic traditions, which give a national color to it.

Citation: Дружинець Маріанна Ігорівна. (2018) Музичне естрадне мистецтво: жанрово-стильова специфіка та еволюція. *Web of Scholar*. 8(26), Vol.2. doi: 10.31435/rsglobal_wos/30082018/6097

Copyright: © 2018 Дружинець Маріанна Ігорівна. This is an open-access article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Вступ. Музичне мистецтво є відображенням традицій українського народу, особливостей менталітету, свідомості та самосвідомості українців.

Постановка наукової проблеми На початку XXI ст. назріла необхідність узагальнення здобутків національної культури на основі аналізу сучасного стану та тенденцій розвитку її видів, жанрів, форм і, насамперед, у галузі професійного естрадного мистецтва.

XX ст. називають добою естради, XIX – століттям літератури, а епоху Відродження – золотим століттям образотворчого мистецтва. Ці визначення свідчать не стільки про популярність того чи іншого виду творчості, скільки про його можливість відобразити світосприйняття епохи, її духовні цінності, надії та ілюзії. Естрадне мистецтво займає великий простір у житті суспільства, розуміння цього феномена передбачає осмислення особливостей його розвитку в системі духовної культури з огляду на зміни культурно-історичного контексту, трансформацію естетичних запитів та проблем мистецького життя. Стан вивчення становлення української естради й узагальнення теоретико-методологічних аспектів цієї проблеми ще не можна назвати задовільним. Хоча варто звернути увагу на низку цікавих досліджень

соціологічного, психологічного, культурологічного, музикознавчого напрямів, у яких зроблено важливі узагальнення.

Аналіз досліджень проблеми. Історію популярної естрадної музики досліджували досить ґрунтовно. Були окремі напрацювання стосовно її термінології та специфіки жанрів (О. Журбін, І. Кон, Д. Ухов) [7, с. 16]. Упродовж ХХ ст. вітчизняні вчені досліджували естрадно-музичне мистецтво України в різних аспектах: вивчали його історію, генезу та шляхи розвитку, його періодизацію (Н. Барна, Є. Бобровников, Є. Бортник, Л. Гайдамака, В. Герасимов, Л. Гнатюк, В. Гуцал, А. Данилюк, А. Калениченко, І. Козаченко, А. Мельник, В. Пучко, Ю. Рева, В. Скоромний, В. Степурко, К. Стеценко, М. Юрченко); присвячували свої студії актуальним питанням музичного, перш за все, естрадного репертуару сучасних українських композиторів (Л. Горенко, А. Гуменюк, П. Іванов, В. Комаренко, М. Лисенко, С. Марцинковський, Л. Носов, Г. Степанченко) [6, с. 85]. Однак, попри значну кількість наукових робіт, присвячених зазначеним проблемам, не вистачає комплексних досліджень, у яких би простежувалася культурно-історична еволюція естрадного музичного мистецтва, поглиблений культурологічний аналіз мистецтва музичної естради, зокрема жанрово-стильової багатогранності та його ролі у розвитку музичної культури України. Цим і зумовлений вибір теми даної статті.

Мета дослідження - здійснити експлікацію поняття «сучасне естрадне мистецтво» у культурологічному аспекті; охарактеризувати стильові напрями, жанрове розмаїття та специфіку жанрово-стильової багатогранності естрадно-музичного мистецтва; розглянути на основі наукових досліджень культурно-історичну еволюцію естрадного музичного мистецтва.

Результати дослідження. Існують різні способи класифікації музичних жанрів. Музикознавець Т. В. Попова пропонує класифікувати жанри за умовами їх побутування і виконання. За цією класифікацією розрізняють жанри:

- народної музики (музичний фольклор);
- розважальної музики (зокрема музика сучасної естради);
- камерної музики (що виконується камерними ансамблями);
- симфонічної музики (виконується великими оркестрами);
- хорової музики (виконується хоровими колективами);
- театральної музики (зокрема опери, музики до спектаклів, кінофільмів тощо).
- В. А. Цукерман пропонує класифікувати жанри за змістовними ознаками:
- ліричні жанри;
- епічні жанри;
- концертні;
- картинні (програмна музика).
- А. Н. Сохор радить класифікувати жанри за «жанровим змістом»:
- культові та обрядові;
- масово-побутові;
- концертні театральні.
- Музичний жанр може мати такі функції:
- комунікативні, пов'язані з організацією художнього спілкування;
- семантичні, що визначають зміст художнього твору;
- тектонічні (структуротворчі), що визначають побудову твору;
- первинні та вторинні жанри [13].
- Окремі дослідники, зокрема В. А. Цукерман, розрізняють:
- первинні жанри — що безпосередньо пов'язані з умовами їх побутування;
- вторинні жанри — що сформувалися в умовах концертного виконавства [15, с. 27].

Розважальна музика, зокрема музика сучасної естради, має свої жанри і стилі. Естрада – наймолодший з видів мистецтва, але нове, як відомо, не з'являється на порожньому місці. І своїм корінням все нове йде далеко у минулі століття. Ще в часи Римської імперії (II ст. до н. е.-V ст. н. е.) існувало розділення музики на серйозну класичну і так звану побутову – народну музику корибантів – фрігійських жреців, які супроводжували свої релігійні служби співом і танцями. Саме цю музику і можна вважати прообразом сьогоденної естради. У точному перекладі з латини – естрада – помост, підлога. У сучасній практиці естрадою називають відкритий концертний майданчик, припіднятий над

землею або рядами глядацьких крісел. Сцена, на відміну від естради, являє закритий з трьох сторін концертний майданчик [4, с. 60]. Отже, естрада – це, перш за все, відкритість всього: акторського мистецтва, принципів зовнішнього оформлення, способів спілкування з публікою. Безперечно, естрада – багатожанровий вид мистецтва, що поєднує елементи театрального, музичного, циркового видовищ.

Як і кожен вид мистецтва, естрадне має особливі художньо-естетичні ознаки. Найважливішою з них є імпровізаційність, а другою особливістю естради є її лаконізм. Ці поняття розповсюджуються майже на всі складові естрадного мистецтва – авторський твір, виконавські та акторські засоби його втілення, компоненти зовнішнього оформлення, технічні умови демонстрації. Лаконізм дозволяє естраді оперативного відгукнутись на будь-яку соціально важливу подію. Отже, соціальна мобільність є третьою ознакою цього мистецтва [1, с. 136]. Ще однією рисою, притаманною естраді, – є святковість, доступність сприйняття, жанрове розмаїття і, звичайно, художньо-виховний потенціал.

Безперечно, естрада – синтетичний вид мистецтва. Естрадна вистава (концерт) складається з окремих номерів різних жанрів. У створенні цих номерів бере участь чимало людей різних професій. Від їх таланту і майстерності залежить успіх праці всіх учасників цього складного процесу [3, с. 15].

Естрадне мистецтво відносять до «легкого жанру», оскільки його основною функцією є створення атмосфери психологічного відпочинку масового глядача та слухача. Тому й донині вживається вираз «легка музика», стосовно жанру естрадної пісні. Вважалося, що джаз, естрадно-оркестрові п'єси, пісні, біт-музика, оперета належать до «легкої» музики, тоді як академічні жанри (опера, балет, симфонічні та камерно-інструментальні твори) – до «серйозної». Цей поділ до певної міри було переглянуто в теорії масових музичних жанрів, якої найбільш послідовно дотримувався А. Цукер. Він вважав, що в музичній культурі ХХ століття надзвичайно важливе місце посідають твори масових жанрів – пісні, танці і марші, естрадна, «садова», ресторанна музика [15, с. 45]. Нині широко відомі досягнення академічних жанрів у сфері рок-музики – арт-рок, класик-рок, симфо-рок, рок-опера тощо. Сучасні композитори-симфоністи активно запозичують звукові та композиційні прийоми року і джазу (А. Шнітке, Л. Беріо, Е. Денисов, Е. Артем'єв та ін.) [5, с. 54].

Сучасна класична музика, джаз і рок – три головні гілки музичної культури другої пол. ХХ ст. Всі вони належать до форм сучасного естрадного мистецтва. Важливою сферою музичного життя цього періоду стала і поп-музика – комплекс популярних музичних напрямлень та індустрії розваг. Саме у класиці, джазі і року є спільне коріння – етнонаціональні традиції фольклору. Композитори ХІХ ст. працювали в основному з міським фольклором, який вже пройшов професійне аранжування. Пошуки в цьому напрямі вплинули на виникнення у 50-х роках ХХ ст. *рок-музики* – явища, що перевернуло парадигму музичного світосприйняття. Загалом, надати визначення рок-культурі непросто [2, с. 110]. Насамперед, це особливий спосіб життя в музичному просторі, де об'єдналися композиторська творчість та імпровізація, музика і сценічне дійство, живий звук і складні ефекти електронної техніки. Виникнувши під впливом фольклору, ця культура не пов'язувала себе з конкретними традиціями: мова рок-культури інтернаціональна і спрямована на об'єднання людей різного походження й світогляду. Провідна роль у рок-музиці належить психологічному та емоційному впливу, що виходить від одного слова чи звуку. Велике значення має вплив звукової потужності рок-музики на психологічний стан слухача: під час виступів, як правило, використовується потужна і складна звукопідсилювальна апаратура та сценічні ефекти [12, с. 10].

Рок-музика сформувалась у Великобританії та США на рубежі 50-60 рр. ХХ століття. Великого значення набула у творчості груп «Бітлз», «Ролінг Стоунз» та інших. Її важливими ознаками являються: опора на блюзові композиційні структури та звукоряди, короткі поспівки, гіпертрофія метроритму (з акцентом на парних долях такту), застосування електричного та електронного утворення та підсилення звуку, підвищена експресія вокального та інструментального інтонування. Рок-музика представляє собою складний конгломерат течій, що відрізняються за музичними та немусичними ознаками: належності до різних соціально-культурних рухів (наприклад, «панк-рок», альтернативний рок), вікової орієнтації (рок для підлітків, рок для дорослих), динамічної інтенсивності («важкий рок», «м'який рок»), місцем в системі художньої культури (комерційний «поп-рок», елітарний «рок-авангард»). Є окремі види і стилі рок-музики, що виникли внаслідок поєднання елементів року з іншими видами музики (джаз-рок, арт-рок, рок-бароко) [8, с. 41]. Видатних рок-музикантів та груп дуже багато, але серед сучасних російських та українських виконавців, що подобаються молоді, хочеться відзначити *Земфіру* та «*Океан Ельзи*».